

Hvis vi virkelig mente folkehelse - hva gjorde vi da?

Bergen 16. januar
2018

Arne Klyve

Folkehelse

Et av de viktigste målene for folkehelsearbeidet er at «Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder» (*Meld. St. 34, 2013*).

Meld. St. 34

(2012–2013)

Melding til Stortinget

Folkehelsemeldingen

God helse – felles ansvar

Hvis vi løfter blikket?

Globalisering

Teknologisering

Individualisering

Medikalisering

Ansvar for egen helse

Ansvar for egen læring

Det er ditt valg

«bli din egen helseminister»

Med økt individuelt ansvar
følger også økt individuell
risiko

Vi har fått et tungt ansvar
for egen fremgang og lykke

Utenfor meg selv finnes ingenting

Alan Kurdi
September 2015

«(...) Dersom et enkelt barn blir myrdet, så kan det ryste et helt land, ja en hel verden. Men når tusener av barn blir myrdet så gjør det langt svakere inntrykk. Hvorfor? Fordi individualismen blinder oss.» (Tore Vagn Lid)

**Verdier som styrker sosial samhold
tynnes ut.**

**Vi beveger oss fra samfunn til
«hver – for – seg – funn»**

«Vi har beveget oss
fra sosialt arbeid til
arbeid med deg
selv»

Ole Jacob Madsen, filosof og
psykolog

Økt forekomst av depresjon er omtalt som det største folkehelseproblem vi har.

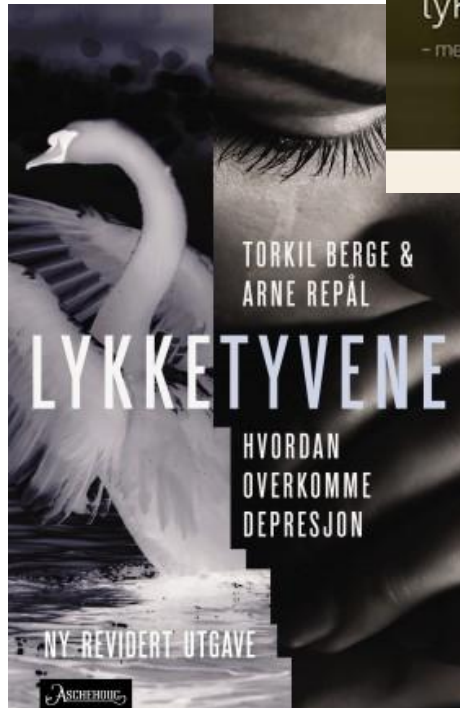
Hvor kommer det fra?

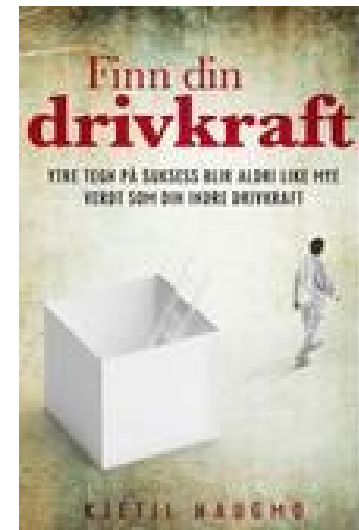
Psykiske forstyrrelser og plager som utmattelse, tretthet og depresjoner kan la seg tilbakeføre til overoppmerksomhet på det positive. Alt det vanskelige skal lukes vekk eller glattes over, og vi drukner i fryd og oppmuntring.
(filosofen Byung – Chul Han – Tretthetssamfunnet)

Positiv tenkning er blitt en milliardindustri. Ifølge Barbara Eherenreich bygger det på en pervertert individualisering der du med selvkontroll og tankens kraft kan beherske verden.

Det sosiale drukner i positiv tenkning.

David D.
Burns, MD

Jenters stumme raseri – i diagnosenes tidsalder

«Når de har vokst opp med et mantra om at alle muligheter ligger åpne og viktigheten av å være positive, blir symptomene som oppstår i kjølvannet av alle kravene, oppfattet som negative og en feil ved dem selv.» (Tidsskrift for norsk Psykologforening 2014).

Psykolog Per Arne Løkke

Levekår: klasse, økonomisk/sosial ulikhet, arbeid, utdanning, bolig, arv og andre tema

Psykisk helse

Rus. Akuttskader

Frafall i skolen

Ung og utenfor

Levekår

**Speiler skolen
samfunnet?**

**Konkurranseskamp
Konkurransesangst**

Skolen = nasjonal arena for
anerkjennelse og krenkelse

«Du kan bli hva du vil,
bare du vil det sterkt
nok»

«...et hav av muligheter»

Konkurransenederlag

Gagns mennesker?

I dag har vi en sorteringsskole
som reproducerer sosiale
forskjeller.

Hvis myndighetene virkelig mente folkehelse?

Hovedfokuset er ikke på samhandling, men på økonomi.

Konkurransen

Prising

Produksjon

Oppskrift på sosial uro:

- Unge på vent i arbeidslivet

De som resignerer

«Det er mi alvorlege meining at færre burde gått vidaregåande. Er dei trøytte og umotiverte, burde det vera lett å få arbeida eit år eller to, og så koma tilbake om dei ynskjer det. Det vil kjennast både sunt og normalt for mange. Det ville også gjort det lettare for dei som er att; alt er lettare når ein er motivert.»

Professor Jan Inge Sørbø

Forskjells - Norge

Tenåringer fra lavere sosiale lag skårer dårligere på de fleste indikatorer. De krangler mer med foreldrene, har færre venner, trives dårligere på skolen, blir oftere mobbet, blir sjeldnere sett av lærerne, deltar sjeldnere i organisasjonslivet, sitter mer foran skjermen og er mer pessimistiske. (Ungdata)

Tilsvarende fra Folkehelseinstituttet.
Ungdom fra lavere sosiale lag risikerer i større grad overvekt, fysisk inaktivitet, usunt kosthold og bruk av tobakk og rusmidler.

Tilstedeværende
fedre

Fraværende fedre

Folkebibliotekene. En brobygger
over den digitale kløften

Et godt liv

”Alt dreier seg om et godt liv. Ikke i form av rikdom eller overflod. Ikke forstått som suksess eller karriere. Ikke nødvendigvis et liv uten motgang, sorg og problemer. Men: Mening, utvikling, samhørighet, av og til litt lykke, mot, trygghet, humør og litt spenning.” (A. Minken)

- 1.Motvirke forskjells - Norge
- 2.Avvikle New Public Management
- 3.Gagns mennesker ikke konkurrenter
- 4.Få vaktmestre tilbake i skolen
- 5.Vann i alle basseng
- 6.Få helsesøster tilbake i skolen
- 7.La det skinne av barnehager. Flere menn
- 8.Folkebibliotekene
- 9.Motgang som en del av det gode liv
- 10.Lønnsarbeid til alle som ønsker det